

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

№.....

..... 2024 г.

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДОКЛАД

от проф. Галин Цоков – министър на образованието и науката

Относно: *проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на национална научна програма „Критични и стратегически суровини за зелен преход и устойчиво развитие“*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание на чл. 8, ал. 3 и чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам на Вашето внимание проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на национална научна програма „Критични и стратегически суровини за зелен преход и устойчиво развитие“.

През последните години се видя, че Европа е зависима в голяма степен от доставчици извън Европейския съюз (ЕС) на суровини от критично значение и че прекъсването на доставките може да има негативно въздействие върху промишлените вериги за създаване на стойност и други сектори. Суровините от критично значение са необходими в множество основни европейски индустрии, като например автомобилостроенето, стоманодобива, авиокосмическата промишленост,

информационните технологии, здравеопазването и енергията от възобновяеми източници. Насочените към бъдещето продукти и технологии като електромобилността, цифровизацията, петата индустриална революция и енергийният преход променят и увеличават потребността от суровини. За да се поддържа европейският запас от суровини от критично значение, местните и регионалните власти следва да играят решаваща роля за увеличаване на добива на суровини в рамките на ЕС и за подобряване на рециклирането на суровини от критично значение. Поради това рециклираните материали следва да се използват много повече за намаляване на използването на първични суровини и на суровини от критично значение.

България разполага с голям потенциал за добив, преработка и рециклиране на критични и стратегически суровини и минерали, но целенасочени изследвания в тази област липсват. Чрез финансирането на предложения проект на програма, чийто тематичен обхват е фокусиран върху критичните и стратегическите суровини за осъществяване на зелен преход, включително и елементи на кръговата икономика, тази празнина ще бъде запълнена. По този начин ще се подпомогнат държавата и обществото при решаването на важни въпроси като осъществяването на плавен преход към възобновяеми енергийни източници, безотпадни технологии и преработката на първичните ресурси.

Предвижда се изпълнението на новоразработената програма да е за срок от 5 години за периода 2024 – 2028 г., като финансирането ще бъде отпускано за етапи от по 12 месеца. Заложеният индикативен бюджет на програмата е в размер на 8 500 000 лв., разпределени, както следва: през 2024 г. – 2 500 000 лв. (вкл. 1 000 000 лв. за изследователска апаратура); през 2025 г. – 1 500 000 лв.; през 2026 г. – 1 500 000 лв.; през 2027 г. – 1 500 000 лв. и през 2028 г. – 1 500 000 лв. Допустими бенефициенти на средства по програмата са: акредитирани висши училища по чл. 85, ал. 1, т.7 на ЗВО; научни организации по чл. 47, ал. 1 на ЗВО и Природонаучни и минераложки музеи. Бенефициентите следва да сформират консорциум с водещ партньор Българската академия на науките, която на свой ред да бъде координатор на програмата. Бенефициентите следва да споделят научната си инфраструктура, да допринасят за постигането на целите на програмата, за трансфера на знание и повишаването на научния капацитет на страната в областта.

Програмата има за цел провеждане на фундаментални и научно-приложни изследвания за установяване потенциала на България за критични и стратегически суровини, в това число проучване, екологосъобразен добив и ефективна преработка на:

а) първични ресурси с приложение на иновативни методи и извличане на главни и

съпътстващи елементи; б) отпадъци от преработката им (вкл. от настоящи и бъдещи находища на критични суровини); и в) вторични ресурси (резултат от рециклиране). Оценка на социалните ефекти от използването на суровините и изследвания за намаляване и предотвратяване на вредното влияние на добива и преработката им върху околната среда (води, почви, речни седименти и въздух). Програмата ще допринесе за справянето със следните обществени предизвикателства: (1) Сигурност на доставките на критични и стратегически суровини; (2) Уточняване на европейския и българския потенциал за критични и стратегически суровини; (3) Ефективно и щадящо околната среда добиване и използване на суровините; (4) Устойчиво социално-икономическо развитие; (5) Ресурсна ефективност и действия във връзка с околната среда и климата за осъществяване на зелен преход.

Финансирането ще бъде в рамките на разчетените средства за наука в централния бюджет и не са необходими допълнителни средства. Предложеният проект на акт няма да окаже въздействие върху държавния бюджет, което е видно от приложената финансова обосновка съгласно Приложение № 2.2 към чл. 35, ал. 1, т. 4, б. „б“ от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация. Проектът на акт не води до изменения в целевите стойности на показателите за изпълнение на бюджетните програми, в т.ч. на ключовите индикатори по програмния бюджет на Министерството на образованието и науката.

С проекта на акт не се транспонира европейско законодателство, поради което не се налага изготвяне на справка за съответствие с европейското право съгласно чл. 35, ал. 2, т. 5 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Проектът на Решение на Министерския съвет за одобряване на националната научна програма „Критични и стратегически суровини за зелен преход и устойчиво развитие“ е публикуван на основание чл. 85, ал. 1 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация на интернет страницата на Министерството на образованието и науката и на Портала за обществени консултации на Министерския съвет. Материалите са съгласувани и по реда на чл. 32 - 34 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,**

Предвид гореизложеното и на основание на чл. 8, ал. 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам на Министерския съвет да приеме проекта на Решение на Министерския съвет за одобряване на национална научна програма „Критични и стратегически суровини за зелен преход и устойчиво развитие“.

ПРОФ. ГАЛИН ЦОКОВ

Министър на образованието и науката

ПРОЕКТ